

Raadsvoorstel

Opsteller

Dorman, Jarmo

Vergadering van

1 oktober 2024

Kenmerk

Z/24/072374 / D/24/157793

Portefeuillehouder

Jelmer Vierstra

Portefeuille

Energietransitie

Onderwerp

Verordening Lokaal Eigendom

Samenvatting

Na het Gebiedsproces windenergie Reijerscop is een ontwerp Toetsingskader opgesteld en een marktconsultatie gedaan om inzichten vanuit de (lokale) marktpartijen te krijgen. Daarbij is duidelijk geworden dat alleen lokale partijen de ambitie hebben om het lokaal eigendom in het windpark te maximaliseren. Om die reden wil het college voorrang geven aan lokale initiatiefnemers. Om dit streven beter te borgen, wordt een verordening opgesteld, die zijn grondslag vindt in de nieuwe Energiewet. De verordening kan pas in werking treden nadat de Energiewet in werking is.

Gevraagd besluit

1. De 'Verordening lokaal eigendom bij grootschalige elektriciteit opwek gemeente Woerden' vast te stellen;
2. Deze verordening in werking te laten treden gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Energiewet.

Inleiding

Op 15 juli 2021 heeft de gemeenteraad van Woerden het Afwegingskader Grootschalige Duurzame Elektriciteitsopwekking vastgesteld (raadsbesluit D/21/022924). Bij dit Afwegingskader is het amendement 'Maximalisatie lokaal eigenaarschap' aangenomen om bij grootschalige energieprojecten te streven naar maximalisatie van het lokaal eigendom, met een minimum van 50%. Dit kan pas juridische zeggenschap en doorzettingsmacht krijgen als de Energiewet is aangenomen. Middels Amendement Rooderkerk bij de Energiewet (zie bijlage 1) is de mogelijkheid gecreëerd om als gemeente een motiveringsplicht over het percentage lokaal eigendom te eisen van initiatiefnemers. De Energiewet is door de Tweede Kamer goedgekeurd, inclusief dit amendement. De planning is dat de Energiewet vanaf 1 januari 2025 in werking treedt, na vaststelling door de Eerste Kamer.

Participatieproces

N.v.t.

Wat willen we bereiken

We willen een betere borging van het streven van de gemeenteraad naar maximaal lokaal eigendom bij energieparken: windparken en zonnevelden.

Wat gaan we daarvoor doen

We willen een gemeentelijke Verordening Lokaal Eigendom vaststellen.

Argumenten

1. In te stemmen met de Verordening Lokaal Eigendom.

1.1 Dankzij de nieuwe Energiewet kunnen we het amendement voor maximalisatie van lokaal eigendom, bij het ontwikkelen van een grootschalig energiepark, beter juridisch onderbouwen.

1.2 Juridisch kan de eis van minimaal 50% lokaal eigendom (nog) niet geborgd worden bij het toetsen van een initiatief of vergunningsaanvraag. Het aandeel lokaal eigendom in de ontwikkeling van een energiepark wordt namelijk juridisch niet als ruimtelijk aspect gezien. Maar als een privaatrechtelijk aspect, te regelen in een anterieure overeenkomst. Een anterieure overeenkomst is in principe een zaak van het college, niet openbaar en maar voor één project geldig. Met een verordening om lokaal eigendom beter te borgen wordt het amendement uit 2021, over maximalisatie lokaal eigendom, sterker en openbaar verankerd door de gemeenteraad.

1.3 De verordening werkt via een motiveringsplicht om het verwachte percentage lokaal eigendom te verantwoorden en uit te leggen hoe gepoogd is dat percentage te bereiken. Als dat percentage onder de 50% blijkt te vallen, moet gemotiveerd worden waarom zelfs 50% niet gelukt is. Als die motivering naar oordeel van de gemeente onvoldoende is, dan kan de gemeente de omgevingsvergunning voor het energiepark weigeren.

1.4 Het percentage lokaal eigendom wordt al in de beginfase van een ontwikkeling hoog ingezet als een lokaal consortium geselecteerd wordt om een plan in te dienen. Het college kiest ervoor om hierop in te zetten. In het Afwegingskader is al aangegeven dat lokaal eigendom een belangrijk aspect moet zijn bij de selectie van een initiatief. Met de Verordening Lokaal Eigendom wordt een juridisch instrument gecreëerd waarmee het college het kiezen voor een lokaal consortium beter kan onderbouwen.

2. Te besluiten om deze verordening in werking te laten treden zodra de Energiewet in werking is getreden.

2.1 Pas na vaststelling van de Energiewet door de Eerste Kamer is er een juridische grondslag om een gemeentelijke verordening Lokaal Eigendom vast te stellen.

Kanttelingen, risico's en alternatieven

Kanttelingen

De Verordening Lokaal Eigendom is van toepassing op alle grootschalige elektriciteitsopwekking op hernieuwbare basis (windturbines en zonnevelden), net als het Afwegingskader grootschalige elektriciteitsopwekking. Formeel kan met de verordening alleen een motiveringsplicht aan initiatiefnemers worden opgelegd. Maar die plicht maakt duidelijk of het college een initiatief serieus kan nemen in hun streven naar maximalisatie. Het college is voornemens, in lijn met deze verordening, ook al bij eerdere mijlpalen in het proces te vragen naar onderbouwing van het verwachte percentage lokaal eigendom.

Risico's

- Zonder deze verordening is het risico van juridische procedures door concurrerende initiatiefnemers groter. Dat kan leiden tot ongewenste vertraging en extra kosten.
- Als het in werking treden van de Energiewet sterk vertraagt, kan het zijn dat een vergunningsaanvraag tot realisatie van een windpark of zonneveld eerder plaats vindt. Door het besluit van de raad nu al te nemen, zal het risico op een initiatief dat niet streeft naar de gevraagde maximalisatie van lokaal eigendom kleiner zijn. Omdat het vaststellen van de verordening al in een vroeg stadium een duidelijk signaal afgeeft naar initiatiefnemers. In het voortraject kan de gemeente hiermee al naar het aandeel lokaal eigendom vragen.

Alternatieven

- Het niet vaststellen van deze verordening onthoudt de gemeente de enige mogelijkheid om juridisch te borgen dat initiatiefnemers hun streven en inspanningen moeten verantwoorden. Daardoor kan een andere initiatiefnemer gemakkelijker bezwaar maken tegen een besluit voor het verlenen van een vergunning aan een lokaal consortium.

- Het is nog niet mogelijk om het realiseren van een bepaald percentage lokaal eigendom te borgen via een wijziging van het Omgevingsplan. Dat vergt een verzoek aan het ministerie van Binnenlandse Zaken om experimenteerruimte te krijgen. Daarmee zou borging via de Omgevingswet als ruimtelijk argument mogelijk kunnen worden. Voor deze route is nog niet gekozen, omdat het college het vaststellen van de Verordening Lokaal Eigendom als voldoende signaal en borging richting de markt ziet. Het proces via de experimenteerruimte in de Omgevingswet is daarnaast lang en onzeker.

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

Geen financiële consequenties.

Communicatie

Er wordt geen extra communicatie ingezet voor deze juridische verordening. Deze is met name voor de gemeente zelf en voor initiatiefnemers relevant.

Vervolgproces

Planning grootschalige elektriciteitsopwekking (zon en wind)

Juli 2021	Besluit gemeenteraad Afwegingskader met amendement maximalisatie lokaal eigendom
2023 - 2029	Faciliteren grootschalige energieopwekking (vanaf 2 MW wind en vanaf 1 MW zon)
18 april 2024	Vaststellen Toetsingskader zonnevelden
Najaar 2024	Vaststellen Toetsingskader windenergie Reijerscop
Q1 2025	Vaststellen Energiewet door Eerste Kamer en inwerkingtreding verordening Lokaal Eigendom grootschalige elektriciteitsopwekking
April 2025	Beslissing college om met een lokaal consortium door te gaan of een maatschappelijke tender uit te voeren voor windenergie in Reijerscop

Bevoegdheid raad

De raad is bevoegd om over dit voorstel wat betreft verordeningen een besluit te nemen op grond van art. 147, 149, 212, 213 van de Gemeentewet. Met inwerkingtreding van de Energiewet is de raad bevoegd om de motiveringsplicht bij lokaal eigendom van energie-installaties te verordenen.

Bijlagen

- Raadsbesluit Vaststellen gemeentelijke Verordening Lokaal Eigendom (D/24/157854)
- Bijlage 1. Amendement Rooderkerk - Verordening lokaal eigendom (D/24/157798)